Kuran'da Hz. Adem'in yaratılışı açık değil mi?

Soran : Oklyaprak
Tarih: 14.06.2019 - 20:01 | Güncelleme: 29.09.2020 - 15:41

Soru Detayı

- Evrimcilerin iddialarına cevap verir misiniz?
1. Bir Çiçeğin oluşumunu evrimle olmayacağını akli olarak anlatabilir misiniz?
2. Bir evrimci tavus kuşundaki sanatı gördüğü halde cinsel seçilimden dolayı tüylerinin böyle olduğunu söylüyor, bu atomlara ilahlık vermek değil midir?
3. Kuran'da Hz. Adem'in yaratılışı açık değil mi? Neden bazı alimler evrimle yaratılmış derken bazıları direk tolarak yaratılmış diyor?

Cevap

Değerli kardeşimiz,

Soru 1:
Bir çiçeğin oluşumunu evrimle olmayacağını akli olarak anlatabilir misiniz?

Cevap 1:

Her bitkinin kendine özel çiçeği vardır. Bu çiçeğin bütün kısımları, yani rengi, şekli, kokusu, büyüklüğü, erkek organ sayısı, dişi organ sayısı gibi bütün özelliklerinin hepsi genetik yapısında Allah tarafından kodlanmıştır. Bu kodlar DNA'da genetik özellikler olarak ifade edilir.

Çiçeğin tomurcuk haline gelmesi, o tomurcuğunun çiçek olarak açılması, eğer bir mahluka verilecek olursa, yapsa yapsa insanın yapması gerekir. Çünkü yeryüzündeki varlıklar içerisinde ilim, irade ve kuvvet sahibi insandır.

İnsan bunları yapamadığına göre, tabiatın diğer unsurları olan toprak, hava, su ve güneş gibi cansızların yapması mümkün değildir.

O halde bütün çekirdeklerden çıkan bitkileri, ağaçlardan çıkan yaprak ve çiçekleri, o çiçekleri meyve haline getiren ancak **sonsuz ilim, irade ve kudret sahibi Allah**'tır; başka türlü olamaz.

Bunun haricinde fikir üretenlerin sözleri, gazel söylemekten ve hikâye anlatmaktan veya masal uydurmaktan öteye geçemezler. Çünkü aklen bunun başka yolu yoktur.

Allah'ın kudretinden ve ilminden başka yol arayan felsefeci ve bazı düşünürler, insanlık tarihi boyunca her yola başvurdular ve hala içinden çıkamadılar. Çıkmaları da mümkün değildir. Çünkü **bir eser varsa mutlaka bir ustası olmak durumundadır.**

Çiçeğin bir ustası olduğu gibi, böceğin de ustası olacaktır. Bitkinin de hayvanın da insanın da bir ustası vardır. **İşte o Allah'tır.** Senin gözlüğün ustası olur da gözün ustası olmaz mı? Gömleğin ve pantolonun ustası olur da vücudunun ve ayağının ustası olmaz mı?

Evrimciler Allah'ı kabul etmemek için türlü yollara başvuruyorlar. Her yerden elleri boş olarak dönüyorlar. Kıyamete kadar da bu böyle devam edecektir.

Soru 2:
Bir evrimci tavus kuşundaki sanatı gördüğü halde cinsel seçilimden dolayı tüylerinin böyle olduğunu söylüyor bu atomlara ilahlık vermek değil midir?

Cevap 2:

Elbette atomlara ilahlık vermektir. Onlar bir Allah'ı kabul etmiyorlar. Her bir atoma bir ilah kadar sıfatları ve özellikleri yüklüyorlar. Ondan sonra da kendilerini akıllı ilan ediyorlar. Tuh onlarına akıllarına de!

Soru 3:
Kur'an'da Hz. Âdem'in yaratılışı açık değil mi? Neden bazı alimler evrimle yaratılmış derken bazıları direk olarak yaratılmış diyor?

Cevap 3:

Kur'an ve Evrim

Evrim teorisi, yaratıcı inancına karşı çıkmak için ortaya atılmıştır. Ülkemizde de uzun yıllar eğitim kitaplarında bu teori kesin bir gerçekmiş gibi zorla okutulmuştur. Son yıllarda ise bu teori bazı Müslümanlar tarafından Kur'an'dan temellendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, bu teoriyi kabul etmeyen Müslümanlar, evrimi savunan Müslümanlar tarafından tahkir edilir olmuştur.

Batı kaynaklı araştırmaları mutlak doğru olarak gören bu kimseler, İslam'ın en temel kaynağı olan Kur'an'ı, amaçlarına hizmet edecek şekilde usulsüz ve bilgisiz bir şekilde tevil etmeye kalkmışlardır. Bu kimseleri canhıraş bir şekilde evrimi Kur'an'dan temellendirmeye iten sebebin, Kur'an'a ve içerisinde yazılanlara olan güvenlerindeki eksiklik olduğu kanaatindeyiz.

Bu kimseler, kesin doğru olarak kabul ettikleri evrim teorisini Kur'an ayetleriyle temellendirerek kendilerini rahatsız eden iç huzursuzluklarını gidermeye çalışıyorlar. Böylece inançlarıyla çelişmez gösterilen evrimi rahatlıkla konuşabilecek ve bilimsel çevrelerde aksi bir inançtan dolayı duymaları muhtemel bir utançtan kurtulmuş olacaklardır.

İslam düşünürlerinden ilk evrime dair söz sarf eden kimsenin Câhız (ö. 255 h.) olduğu söylenir. Ancak o bu görüşlerini sadece mesnetsiz rivayetler olarak nakleder ve herhangi bir şekilde İslami kaynaklarla destekleme yoluna gitmez. Bir başka deyişle Câhız, bazı hayvanların önceki şekillerinden daha farklı bir şekle dönüştüklerine dair söylentiler olduğunu aktarır. Bu değişimin insanlar için söz konusu olduğundan veya bu değişimin insanla kemal bulduğundan hiçbir şekilde bahsetmez. Aksine Câhız, insanların **Âdem ve Havva'dan yaratıldığına** değinir, ilk insanın topraktan, neslinin ise nutfeden geldiğini söyler.

Câhız'ın şu sözleri bu konudaki görüşlerine dair bir fikir verecektir:

Biz İsa'nın (a.s.) erkek olmaksızın; sadece kadından yaratıldığına ve Âdem ve Havva'nın (aleyhimesselam) erkek ve kadın olmaksızın yaratıldığına inanan insanlarız.(11)

… ve Âdem'i (a.s.) yarattı; onun için ne anne ne de baba var etmedi, onu çamurdan yarattı ve ona nispet etti. Havva'yı (aleyhesselâm) da Âdem'in (a.s.) kaburgasından yarattı ve onu Âdem (a.s.) için bir eş ve sükûnet sebebi kıldı.(12)

Bu ifadeler Câhız'ın, insanların Âdem'den (a.s.) ve eşinden türediğine inandığını açıkça gösterir. Yine bunlar onun, insanların başka varlıklardan tekâmül yoluyla oluşmadığını kabul ettiğine işaret eder. Evrimi Kur'an'a yamamaya çalışanların günahlarına Câhız'ı alet etme çabaları boşunadır. Kaldı ki Câhız evrime inanan biri bile olsa bu hakikatin böyle olduğunu göstermez. Zira Câhız İslam adına bir referans değildir.

Câhız'ın dışında Fârâbî (ö. 339/950), İbn Miskeveyh (ö. 421/1030), İbn Heysem (ö. 432/1040 [?]), Nâsiruddîn Tûsî (ö. 672/1274), Erzurumlu İbrahim Hakkı (ö. 1194/1780) gibi İslam düşünürlerinin de evrime dair söylemlerinin olduğu iddia edilmiştir. (1)

Bu düşünürlerin evrimi çağrıştıran görüşleri olsa da insanların yaratılışının başka canlıların tekamülüyle olduğu şeklinde herhangi bir söylemleri yoktur. Kaldı ki bunların da evrimin İslami temellerini oluşturmada hüccet olmadıkları malumdur.

Kur'an'da Evrimle İrtibatlandırılan Ayetler

Kur'an'da Hz. Âdem'in ve insanın yaratışından bahseden ayetlerde toprak, çamur, su, kan pıhtısı vd. bazı nesneler zikredilir. Buradan hareket edilerek insan cinsinin oluşumunun bu nesneler arası geçişkenlikle oluştuğu iddia edilir. Toprağın su ile yoğrulduğu, zamanla ilk canlı türlerinin oluştuğu ve insanın da zaman içerisinde bu türlerden tekâmül ederek meydana geldiği söylenir.

Bu yargının 'bilimsel' tek dayanağı zorlama yorumdur. Hatta bu yargıyı Kur'an'a onaylatma çabası olarak da niteleyebiliriz. Bu yorumların tutarsızlığını ortaya koymak için öncelikle konuyla ilgili ayetleri inceleyeceğiz:

> **"Şüphesiz ki İsa'nın durumu Âdem'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra da ona 'Ol!..' dedi, o da olmaya başladı."** *(Âl-i İmrân, 3/59)*

Bu ayette Hz. Âdem'in (a.s.) topraktan yaratıldığı açık bir şekilde söylenmektedir. Üstelik Hz. İsa'nın (a.s.) durumu ile benzerlik noktası ortaya koyulmaktadır. Ayette bu iki peygamber arasında tesis edilen benzerlik yönü önemlidir. Bunu tespit etmek için ayetin siyakı yardımcı olacaktır. Siyak hem metin içi hem de metin dışı bağlamdır. Ayetlerin zaman ve zemini, söylemek istediklerini belirlemede kilit bir

role sahiptir. Bahsi geçen ayetler Medine'ye gelen Necrân Hristiyanlarının Hz. İsa (a.s.) hakkındaki uluhiyet iddialarına karşılık Hz. Peygamber (asm) tarafından söylenilmesi istenmiştir. Baba olmaksızın harikulade bir şekilde yaratılan İsa'nın (a.s.) bu durumu onun bir ilah olarak görülmesi sonucunu doğurmamalıdır. Allah'ın bu şekilde bir yaratmaya muktedir olması şaşılacak bir durum değildir. Nitekim Âdem'i (a.s.) de harikulade bir şekilde hem annesiz hem de babasız, topraktan yaratmıştır. İkisi arasında Allah'ın kudreti bakımından herhangi bir fark yokken neden İsa'nın (a.s.) ilah olarak nitelendiği bu benzetmeyle sorgulanmaktadır. (2)

Hristiyanların güttüğü mantığa göre daha garip bir şekilde yaratılan Âdem'in de daha evla bir şekilde ilah edinilmesi gerekecekti. Hâlbuki bunu hiç kimse söylememiştir.

Hz. İsa'nın (a.s.) babası olmaksızın yaratıldığı gerçeği ortadayken, Kur'an bunu açıkça ifade etmişken ve bunun Hristiyan âleminde kendisine uluhiyet atfetmelerine sebep olduğu bilinirken bu ayetteki Hz. Âdem (a.s.) ile benzetme hangi şekilde algılanmalıdır? Neden benzetme konusunda Hz. Âdem (a.s.) peygamber seçilmiştir? Diğer peygamberlerdense **Hz. Âdem'in (a.s.) seçilmesi, onun diğer peygamberler gibi yaratılmadığını açık bir şekilde haykırmaktadır.**

Aynı zamanda bu benzetmenin diğer tarafı olan Hz. İsa'nın (a.s.) da olağan dışı bir şekilde babasız yaratılmasını teyit etmekte ve Allah katında bunun kolaylığına göndermede bulunulmaktadır.

Bu ayet hiç şüpheye meydan bırakmayacak şekilde **Hz. Âdem'in (a.s.) doğrudan topraktan yaratıldığını, annesiz ve babasız var edildiğini ispatlamaktadır.**

Açıklamasını yaptığımız bu ayetin dışında cemi muhatap siygasıyla (çoğul ikinci şahıs ekiyle) **topraktan yaratılmayı ifade eden ayetler de vardır.** Bu ayetlerin nasıl yorumlanması gerektiğini inceleyeceğiz:

> **"Ey insanlar! Eğer diriliş konusunda bir kuşku içerisindeyseniz şunu bilin ki, biz sizi topraktan sonra nutfeden sonra alakadan sonra belli belirsiz et parçasından yarattık ki,**
> **size** (kudretimizi) **açıkça gösterelim ve biz dilediğimizin rahimlerde belirli bir vakte kadar kalmasını sağlarız, sonra sizi bebek olarak çıkarırız, ki daha sonra yetişkinlik çağınıza erişesiniz. İçinizden**

> **kimi erken vefat ettirilirken kimi de önceden bildiklerini bilmez hale gelinceye kadar ömrün en düşkün çağına eriştirilir. Öte yandan yeryüzünü kupkuru ve cansız görürsün; üzerine yağmur indirdiğimizde ise** (bir de bakarsın) **canlanıp kabarır ve her cinsten güzel bitkiler çıkarır.”** *(Hac, 22/5)*

Ayet-i kerimede tüm insanlara seslenilerek **“Sizi topraktan, sonra nutfeden, sonra alakadan…”** denilmesi, modern dönemin evrim savunucusu Müslüman düşünürleri Hz. Âdem’in (a.s.) de bu potaya girdiğini söylemeye itmiştir. Buradan hareketle **“Ey insanlar!”** hitabının Hz. Âdem’i (a.s.) kapsadığını iddia etmişlerdir. Sonuç olarak Hz. Âdem (a.s.) de dâhil tüm insanların topraktan yaratılmış olan bir canlı türünden evrilerek nutfe, alaka ve diğer ana rahmindeki yaratılış aşamalarıyla yaratılıp çoğalan bir tür haline geldiklerini savunmuşlardır. Bu ayete benzer şu ayetler de bu yargıyı desteklemek için getirilmektedir:

> **“Sizi toprak, sonra nutfe, sonra alaka aşamalarından geçirerek yaratan O’dur. Sonra O sizi bir bebek olarak hayat alanına çıkarır; ardından güçlü çağınıza ulaşıncaya, sonra da yaşlılar haline gelinceye kadar sizi yaşatır; içinizden bazıları bundan önce vefat eder. Sonuçta belli bir vakte kadar yaşamaktasınız. Umulur ki**(bunlar üzerine) **akıl yorarsınız.”** *(Mümin, 40/67)*
>
> **“Sizi topraktan yaratması O’nun ayetlerindendir. Sonra bir de bakarsınız ki yeryüzüne yayılan bir beşer olmuşsunuz.”** *(Rûm, 30/20)*

Bu ayette ve öncesinde tüm insanlara yöneltilmiş bir hitap olması evrimi savunan Müslüman düşünürlerin Hz. Âdem’i (a.s.) de bu çerçevede değerlendirmesine sebep olmuştur. Ayrıca son zikredilen ayette **“yeryüzüne yayılan beşer”** sözü, kimilerine ilham vermiş ve buradan hareketle insan türünden önceki ‘insansı’ olan ve kendisinde şuur ve akıl bulunmayan türe beşer denildiğini söyleyerek, insanın beşere ruh üflenmiş, akıl ve şuur bahşedilmiş hali olduğunu iddia etmiştir.(3)

Tabi tüm bunların tamamen kişisel yorumlar olduğu akıldan çıkarılmamalıdır.

Öncelikle gerek ilk verdiğimiz ve **“Ey insanlar!”** hitabıyla başlayan ayet gerekse **“Sizi topraktan yaratması”** şeklinde başlayan ayet olsun hepsinde insan türünün topraktan yaratıldığı açıkça ifade ediliyor. Sonraki aşama olarak hemen, bildiğimiz ana karnındaki yaratılış devrelerinden bahsediliyor. O halde toprak dışında zikredilenlerin tamamı ana karnına ait şeyler. Bu da anne ve baba ile yaratılan tüm insanları ilgilendiren bir durumu arz etmekte; ilk paylaştığımız ayette zikredilen yaratılış devreleri Hz. Âdem'in (a.s.) yaratılışını kapsamamaktadır. Zira o anne ve baba olmaksızın doğrudan topraktan yaratılmıştır. Bu durumda muhatap siyga (ikinci şahıs eki) ile zikredilen yaratılış ayetlerinde insanın ilk yaratıldığı asıl olan Hz. Âdem'den (a.s.) öncelikle bahsedilmekte, sonrasında da onun neslinin ana karnındaki yaratılış devrelerine değinilmektedir. Çünkü cemi muhatap siygası *(ikinci çoğul şahıs eki)* umum lafızlardandır. Bu lafız yaratılan tüm insanları kapsamı içerisine alır.

Hz. Âdem'in (a.s.) de bu kapsamda olması gerekirken, kapsam dışında bırakılması, onun topraktan doğrudan yaratıldığını ifade eden ayetler sebebiyledir.

İnsanın yaratılışıyla ilgili muhatap siyga ile zikredilen ayetlerin yanında bir de **el-insân** şeklinde ifade edilen insan cinsinin yaratılışına dair ayetler bulunur. Bu ayetlerde insan cinsinin yaratılışı toprağa ve toprağın farklı durumlarına bağlanmıştır.

Evrimi savunan Müslüman düşünürler bu gibi ayetlerdeki insan cinsinin içerisine Hz. Âdem'in (a.s.) de gireceğini söylemekte ve böylece bu gibi ayetlerin evrimi inkâr etmede kullanılamayacağını iddia etmektedirler.(4)

Şimdi bu ayetler incelenecektir.

> **“Andolsun biz insanı şekillenebilir özlü balçıktan,** (şekil verilip) **kurutulmuş çamurdan yarattık. Cin türüne gelince daha önce onu da kavurucu alevden yaratmıştık. Hani Rabbin meleklere demişti ki:'Ben şekillenebilir özlü balçıktan,** (şekil verilip) **kurutulmuş çamurdan bir insan yaratacağım.' demişti. 'Onun şeklini tamamladığım ve ona ruhumdan üflediğim vakit siz de hemen onun için secdeye kapanın.' Bunun üzerine meleklerin hepsi secde ettiler. Yalnız**

> **İblîs hariç; o, secde edenlerle birlikte olmaktan kaçındı.”***(Hicr, 15/26-31)*

Bu ayet-i kerime insanın yaratıldığı özün **"özlü balçık, şekil verilip kurutulmuş çamur"** olduğunu söylemektedir. Bunu ifade ederken de el-insân ismini kullanmaktadır. Aynı özü ayetin devamında gelen beşer ifadesiyle de tekrar etmektedir. Bu ayet bile tek başına insan ile beşer ayrımı yapıp evrime su taşımaya çalışanlara cevap niteliğindedir.

Ayrıca ayetin devamında meleklere secde emri verilmekte ve bu ilk yaratılan insana/beşere, melekler -İblis hariç- secde etmektedirler. Kur'an'ın farklı ayetlerinde meleklere secde etmeleri emredilen kimsenin Hz. Âdem (a.s.) olduğu sarahaten ifade edilmiştir. *(bk. Bakara, 2/34; A'râf, 7/11)*

Bu ise ilk insan ile Hz. Âdem'in (a.s.) bir olmadığını, Hz. Âdem'in (a.s.) kendisine şuur verilen insanların ilki olduğunu yarım yamalak delillerle savunarak evrimi Kur'an'dan ispatlamak için çabalayanların çabalarını boşa çıkarmaktadır. Beşer ile insan ayrımı yapanların şu ayetlere göz atmaları, tezlerinin ne kadar yersiz olduğunu göstermeye yetecektir: *Mâide, 5/18; En'âm, 6/91; İbrahim, 14/10-11; Nahl, 16/103; Kehf, 18/119; Meryem, 19/20.*

Aynı zamanda bu ayet, meallerini vereceğimiz ayetlerdeki el-insân ile kimin kastedildiğini de ortaya koymaktadır. İlk insan ve beşer Hz. Âdem'dir (a.s.) ve o da topraktan yaratılmıştır. Toprak genel bir isim, balçık, çamur gibi isimler de Hz. Âdem'in (a.s.) topraktan şekillendirilmiş halleridir.

> **“O, insanı ateşte pişirilmiş toprak kaplar gibi kurutulmuş çamurdan yarattı.”** *(Rahmân, 55/14)*
>
> **“İnsan, 'Ben öldükten bir süre sonra sahiden yeniden hayata döndürülecek miyim?' diyor. İnsan düşünmez mi ki, daha önce hiçbir şey değilken biz onu yaratmışızdır?”** *(Meryem, 19/66-67)*

Bu ayet de önemlidir. Zira insanın öncesinde hiçbir varlık biriminin bulunmadığını ifade eder. Herhangi bir türden geçiş yapılmış olsaydı **‘hiçbir şey değilken’** ifadesi ayette zikredilmezdi.

Zekeriya (a.s.) herhangi bir türden geçiş olmaksızın, hiçbir şey değilken yaratılmışsa...

Buna benzer bir ifade, yaşlılığına rağmen Allah'tan çocuk talep eden ve kendisine bahşedildiğinde şaşkınlıktan **"Benim nasıl çocuğum olabilir?"** diyen Hz. Zekeriya'ya (a.s.), bu şaşkınlığını giderici nitelikteki Allah'ın **"Daha önceden de seni hiçbir şey değilken yarattım."** sözü bulunur. *(bk. Meryem, 19/1-9)*

Nasıl ki Hz. Zekeriya (a.s.) herhangi bir türden geçiş olmaksızın, hiçbir şey değilken yaratılmışsa Hz. Âdem (a.s.) de hiçbir şey değilken var edilmiştir.

Bu ayette ayrıca **el-insân** ile ilk insan değil, ahirette diriltileceğine şüpheyle bakan, öldükten sonra toprağa karışıp yok olacağına inanan insan kastedilir.

Bu düşüncedeki insana topraktan yeniden diriltilmenin kolaylığı, ilk yaratılıştaki yoktan var edilme örnek gösterilerek anlatılmaktadır. Böylece insanın ilk var edilme devresinin herhangi bir önceki türden geçiş yoluyla değil; doğrudan yoktan var edilme şeklinde olduğu ortaya konulmakta ve yoktan var edenin yeniden de diriltebileceği söylenmektedir.

> **"O yarattığı her şeyi güzel yapmış ve ilk başta insanı çamurdan yaratmıştır. Sonra onun neslini önemsenmeyen bir suyun özünden yaratıp sürdürmüştür. Sonra ona düzgün bir şekil vermiş ve ruhundan ona üflemiş; sizi kulak, göz ve gönüllerle donatmıştır. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!"** *(Secde, 32/7-9)*

Bu ayet açıkça ilk insanın yaratılışı ile ondan türeyen insanların yaratılışının birbirinden farklı olduğunu açıklıyor. İnsan türünü Allah ilk olarak yukarıdaki ayetlerde de ifade edildiği gibi çamurdan yaratmıştır. Hz. Âdem (a.s.) olan bu ilk insanın nesli ise erkek ve kadının sularının karışımıyla meydana gelmiştir. Ayette **'onun neslini'** ifadesi de önemlidir. İlk yaratılan insanın nesli onun ve eşinin suyu vasıtasıyla var edilmiştir.

> **"Gerçek şu ki biz insanı çamurdan alınmış bir özden yaratıyoruz; sonra onu sağlam bir korunakta nutfe haline getiriyoruz. Ardından nutfeyi** (döllenmiş yumurta) **alakaya** (rahimde asılıp

> beslenen embriyo)**çeviriyor, alakayı şekilsiz et** (görünümünde) **yapıyor, bu etten kemikler yaratıyor, daha sonra da kemiklere adale giydiriyoruz; nihayet onu bambaşka bir yaratık halinde inşa ediyoruz. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah çok yücedir.”** *(Mü’minûn, 23/12-14)*

Bir önceki ayetteki anlatımın benzeri bir anlatım da bu ayette bulunmaktadır. Yoksa ayetin ilk ifadesinde **‘çamurdan alınmış bir özden’** yaratıldığı bahsedilen insan ile ayetin devamında bildiğimiz ana rahmindeki yaratılış evrelerinden bahsedilen kişi aynı değildir.

Ayetler topluca bir arada değerlendirildiğinde evrim gibi bir yaratılış modeli Kur'an’dan asla çıkarılamaz

İlki bir önceki ayette olduğu gibi ilk insanın, sonrasındaki ise ondan ve eşinden türeyen tüm insanların yaratılış durumudur. Ayetleri toplu, bir arada değerlendirdiğimizde evrim gibi bir yaratılış modelinin Kur'an’dan asla çıkarılamayacağı anlaşılmaktadır.

Ancak lokal olarak kimi ayetleri alıp onların üzerinden evrim düşüncesiyle ayetleri konuşturma çabasına girildiğinde bunu yapmak mümkün olmaktadır ki, **bu hakikati saptırmak, insanlığı aldatmaktır.**

> **“İnsanı bir damla sudan yarattı; fakat görürsün ki o, yaratıcısına apaçık bir muhalif olup çıkmıştır!”** *(Nahl, 16/4)*
>
> **“İnsan kendisini bir nutfeden yarattığımızı görmez mi? Oysa bak, şimdi o, açıktan açığa bize karşı duran biri olmuştur.”** *(Yâsîn, 36/77)*

Bu iki ayet yeniden dirilmeyi inkâr eden, Allah’a boyun eğmeyen nankör insandan bahsetmektedir. Bu ayetlerdeki insan, ilk insan değil; ondan ve eşinden türetilmiş olan insanlar içerisindeki nankörlerdir.

> **“Gerçek şu ki, insanın yaratılış tarihinde onun henüz anılan bir şey olmadığı bir dönem gelip geçmiştir. Hakikatte biz insanı**

> **katışık bir nutfeden yarattık; imtihan edelim diye onu işitir ve görür kıldık.”***(İnsân, 76/1-2)*

İnsan var edilmeden önce nice zamanların bulunduğu zikredilmektedir bu ayette. Zira hayat sadece insanın yaratılışıyla başlamamıştır. İnsan var edilmeden kâinatta nice zamanlar geçirmiştir. Ancak evrimciler buradan nemalanmak için ayeti, insan cinsi tekâmül edinceye kadar türler arasında nice zamanların geçtiği şeklinde yoruyorlar.(4, 5)

Bu tamamıyla mesnetsiz bir çıkarımdır. Evrimci bir kafayla ayeti yorumlama çabasının tipik bir örneğidir. Ayet ayrıca **insanların ilk insandan sonra nutfe yoluyla yaratıldığını** da ifade etmektedir.

> **“İnsan neden yaratıldığına bir baksın. O, atılan bir sudan yaratıldı.”***(Târık, 86/5-6)*
>
> **“O, insanı alaktan** (asılıp tutunan zigottan) **yaratmıştır.”** *(Alak, 96/2)*

İnsanın nutfeden, sudan, alakadan yaratıldığının zikredildiği tüm ayetler ilk insanın nesli için geçerli olan yaratılış durumudur. Tüm ayetlerin bir arada değerlendirildiğinde açıkça anlaşılan bu hakikat, maalesef evrimci bakış açısının zulmüne maruz kalmaktadır.

İnsanların evrimle var olduğunu Kur'an’dan ispatlamak isteyenler, delil olarak meallerini vereceğimiz iki ayet üzerinde de durmaktadırlar. Bu ayetlerin ilkinde insanların bir bitki gibi yaratıldığının söylendiği üzerinde durulmakta ve buradan evrimle bağlantı kurulmaktadır. Diğerinde de insanların tavır tavır yaratıldığından bahsedildiği ileri sürülmektedir. Evrimi savunanlar bu ayetlerden hareketle insanların, suyun toprakla karışması sebebiyle oluşan bir canlı türünden insan oluncaya kadarki süreçteki devrelerinin bu ayetlerde kastedildiğini iddia etmektedirler.(4, 5)

Ayet-i kerimeler şöyledir:

> **“Ne oluyor size de Allah’ın büyüklüğünü hesaba katmıyorsunuz? Oysa O sizi türlü devrelerden geçirerek yaratmıştır.”** *(Nuh, 71/13-*

14)

“Allah sizi yerden bitirip yetiştirmiştir.” *(Nuh, 71/17)*

Bu iki ayet birbirini tamamlayıcı niteliktedir. **İlk ayette** Allah Teâlâ insanlara yaratılışlarındaki devreleri hatırlatmaktadır. Yukarıdaki Hz. Âdem’in (a.s.) ve neslinin yaratılışındaki yaratılış devreleri burada dile getirilmektedir. Toprak ile ataları Hz. Âdem (a.s.) yaratılmış, onun nesli de embriyo, kan pıhtısı, bir çiğnem et, kemiklerin var edilmesi ve etin giydirilmesi ve nihayet tesviye edilerek güzel bir surete getirilmesi ile var edilmiştir.(6)

Bu aşamaların hatırlatıldığı ayeti tamamen Kur'an’daki diğer ayetleri görmezden gelerek evrimle ilişkilendirmek **ilmi etikle uyuşmamaktadır.**

İkinci ayette ise, Allah Teâlâ’nın insanları bir bitki gibi öncesi olmaksızın, yani başka bir türden geçiş olmaksızın doğrudan topraktan var etmesi pekiştirilmektedir. Buna rağmen bu ayeti evrimle ilişkilendirmek insafsızlıktır. Ayetteki genelde bitkilerin bitirilmesi için kullanılan **enbete** fiili Hz. Meryem’in güzel bir şekilde yetiştirildiğini ifade eden ayette de *(Âl-i İmrân, 3/37)* geçmektedir.

Bir çiçeği insan nasıl özenle yetiştirip büyütürse Allah Teâlâ da Hz. Meryem’i gözetimi altında güzel bir şekilde yetiştirmiştir.

Ayette Allah Teâlâ insanların atası Hz. Âdem’i (a.s.) topraktan, öncesi olmaksızın yarattığını belirtmekte, ilk yaratılışa dikkat çekilerek yeniden dirilişin makul ve kolay olduğu gösterilmektedir.(7)

Nitekim bir sonraki ayette de *(Nuh, 71/18)* bu ifade edilmektedir.

İnsanın yaratılışıyla ilgili bu başlık altında zikredilen ayetler birlikte değerlendirildiğinde Hz. Âdem’in (a.s.) topraktan doğrudan yaratıldığı, ana-babasız var edildiği, Hz. Âdem’in (a.s.) ilk insan ve beşer olduğu, onun neslinin ana karnındaki yaratılış devreleriyle yaratıldığı açık ve seçik bir şekilde anlaşılmaktadır.

Şimdi de ise Kur'an’ın insanları tek bir candan var ettiğini ifade eden ayetlerin tahlili yapılacak ve evrimci yaklaşımın bu tür ayetleri asıl anlamından saptırma çabaları, zorlama ve bilgisizce yaptıkları yorumları gösterilecektir.

Kur'an’a göre insan nasıl yaratılmıştır?

Allah Teâlâ hitap ettiği insanların durumunu dikkate alır ve ona göre hitap eder. Her peygamberi gönderdiği toplumun içerisinden seçmesi, onların diliyle ilahi hitabı onlara sunması *(İbrahim, 14/4)* bunun göstergelerindendir. Yine hitap ettiği toplumun problemlerini öncelikli ele alması, o toplumun görüp aşina olduğu örneklerde bulunması da buna delildir. Deveye işaret edilmesi *(Ğâşiye, 88/17)*, köle ve efendi ilişkisinin örneklendirilmesi *(Nahl, 16/75-76)* vb. durumlar bunun örneklerdir.

Dolayısıyla Allah Teâlâ hitap ettiği toplumun zaman ve zeminini dikkate alarak ilahi vahyi inzal etmektedir. Ancak bu, onların durumunu gözettiği için yanlış da olsa bir bilgi aktarımı ya da bir sözün söylenmesini asla doğurmaz, doğurmamıştır da.

Şu halde, Arap toplumu Hz. Âdem’den (a.s.) yaratıldıklarına inandıkları için Allah onlara Hz. Âdem’den (a.s.) yaratıldıklarını söylememiştir. Ya da onlar göklerin yedi kat olduğunu duydukları için onlara böyle bir bilgi, sadece onlar böyle bildiği için aktarılmamıştır. Böyle bir davranışı biz insanlar bile kendimize yakıştırmazken nasıl olur da Allah’a yakıştırabiliriz.

Örneğin, muhatabımızı eğitmek ve düzeltmek istediğimizde onun yanlış inanışlarını ve bilgilerini doğruymuş gibi kullanır mıyız?

Maalesef kimi düşünürler Kur'an’daki Hz. Âdem (a.s.) kıssasını ve insanların ondan ve eşinden yaratılıp çoğaldığını ifade eden ayetleri tevil etmekte zorlanınca bu gibi insafla bağdaşmayan yorumlara gitmişlerdir.(8)

Burada biz, Allah Teâlâ’nın insanı nasıl yarattığına dair söylemiş olduğu ayetleri zikredip yorumlayacağız. Bu ayetlerin evrimi savunan Müslüman düşünürler tarafından nasıl çarpıtılmaya çalışıldığına da işaret edeceğiz.

> **“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan, ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinize itaatsizlikten sakının...”** *(Nisa, 4/1)*

Bu ayet-i kerimede Allah Teâlâ insanlara seslenerek kendilerini bir tek nefisten yarattığını, ondan da eşini yarattığını ve bu ikisinden erkek ve kadın olarak insan

neslini çoğalttığını açık ve seçik ifade etmektedir. Bu ayette ifade edilen **nefs-i vâhide**ile Hz. Âdem (a.s.) kastedilmiştir. İlk müfessirlerden günümüze kadar -*modern çağdaki birkaç istisnayı saymazsak*- bu ibareyi başka şekilde yorumlayan olmamıştır.(9)

Buna rağmen bu ibareyi **"öz, maya, hücresel bir yapı"** olarak yorumlamaya çalışanlar olmuştur. Burada nefs-i vâhide ibaresiyle herhangi bir insan değil; erkeklik ve dişiliği olmayan hücresel bir yapının kastedildiği ileri sürülmüştür. Bunu desteklemek için de hem hitabın tüm insanlara olduğu hem de nefs-i vâhide ibaresinin nekra, yani belirsiz formda geldiği söylenmiştir.(10)

Hâlbuki **"Ey insanlar!"** hitabının yaratılışla ilgili bir konuda ilk insanı kapsamaması aklın gereğidir. Hitabın içerisine giren birinden tüm insanları yaratmışsa elbette o ilk kişi **"tek bir nefis"** ibaresiyle kastedilen olacaktır.

Kaldı ki ayetin devamı zaten eşinin de bu nefisten yaratıldığını söylemekte ve diğer insanların bu ikisinden çoğaltıldığını açıkça ifade etmektedir.

İbarenin nekra gelmesi, yaratılışın kaynağının belirsizliğinden değil, **tek bir adetten**olduğunu ifade içindir.

Burada belirli olarak bu ifadenin getirilmesi anlatılmak istenen mana gereği yanlış olurdu.

Kaldı ki her nekra belirsizlik için değil, taklîl *(azımsamak)*, taʿzîm *(yüceltmek)* gibi farklı anlamlara da gelmektedir. Yâsîn suresinde geçen selâmun kavlen min rabbin rahîmin *(Rahim bir rabden söz olarak bir esenlik vardır)* ifadesinde *(Yâsîn, 36/36)* bilinmeyen bir rabden mi bahsedilmektedir?

Hâşâ!

Bu gibi basit Arapça kullanımları bilmeden sadece sonuç odaklı evrimi ispatlama çabası kişiyi yarı yolda bırakacak bir hevestir.

Hz. Âdem'in neslinin çoğaltılması

Bu ayeti Hz. Âdem'in (a.s.) dışındaki bir anlamla yorumlama çabasını gerektiren bir diğer argüman ise, insanların tek bir aileden yaratılması durumunda ensest ilişkinin ortaya çıkacak olmasıdır.

Kardeş evliliğiyle insanların çoğaltılması günümüz şartlarıyla değerlendirilmekte ve o dönemde de böyle bir çoğalmanın gayrı ahlaki olduğu düşünülmektedir.

Allah Teâlâ'nın açık bir şekilde insanları tek bir nefisten yarattığını söylemesi karşısında tutunacak tavır bu olmamalıdır. Tek bir kişi ve ondan yaratılan eşinden insanların çoğalması ancak böyle mümkün olmuşsa, o dönem yargısında belli bir süreye kadar bu serbest bırakılmıştır.

Nitekim dönemden döneme göre haram ve helaller değişebilmektedir. Hz. İsa'nın (a.s.) **"Size haram kılınan bazı şeyleri helal etmek için geldim."** *(Âl-i İmrân, 3/50)*sözü de bu bağlamda değerlendirilmelidir.

Önceden haram olan bir şeyin bizatihi kötü olması gerekmediği gibi, sonradan haram kılınan bir şey için de mutlak olarak kötü nitelemesi yapılamaz. Peygamberlere gönderilen şeriatlarda, zaman ve zemine göre hükümlerin değişmesi tabii bir ihtiyaçtır.

Kur'an'da insanın nasıl yaratıldığına dair diğer ayetler ise şunlardır:

> **"Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız O'na itaatsizlikten en fazla sakınanınızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır."** *(Hucurât, 49/13)*
>
> **"Ey Âdemoğulları! Şeytan, anne babanızı ayıp yerlerini birbirine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sizi de aldatmasın."** *(A'râf, 7/27)*
>
> **"Ey Âdemoğulları! İçinizden ayetlerimi size anlatacak peygamberler gelir de** (onları dinleyerek) **kim kötülükten sakınıp kendini ıslah ederse, onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir."** *(A'râf, 7/36)*
>
> **"Ey Âdemoğulları! Size 'Şeytana kulluk etmeyin, o sizin için apaçık bir düşmandır; bana kulluk edin, doğru yol budur.' dememiş miydim?"** *(Yâsîn, 36/60-61)*

İnsanların bir erkek ve dişiden yaratıldığını dile getiren Hucurât sûresindeki ayetler, insanların birbirine üstünlük yarışına girmemelerini, soy ve nesebin bu anlamda para etmediğini bildirmektedir.

Sonuç olarak tüm insanların tek bir erkek ve dişiden yaratıldığı, sonradan halklara ve kabilelere bölündüğü söylenmekte ve bunun hikmeti olarak da bu farklılaşan halk ve kabilelerin tanış olması zikredilmektedir. Yine Allah katındaki üstünlüğün O'ndan sakınmakla elde edileceği haber verilmek suretiyle o dönemin toplumundaki asabiyet hastalığı yıkılmaya çalışılmaktadır.

"Ey Âdemoğulları!" ifadelerinin yer aldığı ayetler daha önce zikredildi. Bu ifadelerin nesebe bağlı bir ifade olmadığı, Hz. İbrahim (a.s.) için de Müslümanlara **"babanız İbrahim'in dinine uyun"** denildiği, Hz. İbrahim'in (a.s.) ise tüm Müslümanların atası olmadığının aşikâr olduğu söylenmekte ve böylece **"Ey Âdemoğulları"** ifadelerinin de böyle değerlendirilmesi gerektiği, bunlarla onların yolundan gidenlerin kastedildiği iddia edilmektedir.

Hâlbuki **"Ey Âdem'in oğulları"** ifadesi tüm insanlara yöneltilmiş bir hitaptır. **"Anne-babanızı cennetten çıkarttığı gibi"** denilmesi ve Kur'an'da cennetten çıkartılan ilk insanın Hz. Âdem (a.s.) olduğunun bilinmesine rağmen bu ifadeyi biyolojik, nesebe ait bir ifade görmemek hatada ısrardır.

Yine **"Size ayetlerimi anlatan ve bugünle karşılaşacağınızı size uyaran elçiler geldiğinde"** denilen ayette de açıkça tüm insanlara seslenilmektedir. Yine kıyamette tüm insanların toplandığı bir günde Allah'ın bu ifadeyle seslenmesi tüm insanların Hz. Âdem'in (a.s.) çocukları olduğunu sarahaten anlatır. Hz. İbrahim (a.s.) için Allah'ın **"babanız"** ifadesini kullanması sadece Hac sûresinin 78'inci ayetinde geçmekte ve bununla Arap toplumunun atası olarak kabul edilen ve o dönemdeki tüm kafir-müslüman herkesin kabul ettiği bir gerçeği ifade içindir. Mekke toplumunun atası Hz. İbrahim'dir (a.s.) ve bu gerçeğe işaret edilerek hak yoldan sapanlar atalarının dinine davet edilmektedir. Bu ifadeyle gerçek anlamda nesebe ait bir bağ kastedilmektedir. O toplumdan sonra gelen Müslümanların nesep bakımından atası olmasa da o dönemdekiler için bu hakikatin varlığı böylece gösterilmiştir.

Allah Resulünün (asm) atası, onun ümmetinin de bir nevi atası kabul edilir.

Bu lokal olan durum ile ve bağlamı göz önüne alarak Hz. Âdem (a.s.) ile ilgili ifade edilen atalık vasfını kıyaslamak yanlıştır. Kaldı ki Arapçada baba anlamına gelen eb kelimesi hakiki anlamda da mecazi anlamda da kullanılabilmektedir. Asıl adı Abdurrahman olan bir sahabeye kedilerle çok ilgili olması nedeniyle **Ebû Hureyre**denilmiş, eşi Fatıma'ya kızıp mescitte toprak üzerinde yatıp üzeri toprağa bulandığı için Hz. Ali'ye **Ebu't-Türâb** denilmesi eb kelimesinin mecazi kullanımlarına örnektir.

Ancak oğul anlamına gelen ibn ve çoğulu benû/benî ismi sadece hakiki anlamda nesep için kullanılmaktadır. Benî İsrâîl (Hz. Yakup'un (a.s.) soyu), Benî Kureyza (Kureyza oğulları), Benî Seleme (Seleme oğulları) ve benzeri kullanımlar, o dönemin dilinde kabilelere ve soylara hakiki anlamıyla nesep bağı olarak isim yapılmaktaydı.

Sonuç

Evrimle insanların yaratıldığını savunmak ile bunu Kur'an'dan ispat etmeye kalkmanın aynı kategoride değerlendirilmemesi gerektiğine inanıyoruz. Zira ilki bilimsel bir çaba, diğeri ise ön kabullerin Kur'an'a söyletilme çabasıdır. Araştırmamızda görüldüğü üzere Kur'an'a evrimi söyletmek isteyenler ayetleri bağlamlarından bağımsız değerlendirmiş, hiç olmadık manaları o dönemin Arapça kalıplarına sığdırmaya çalışmışlardır.

Başta Hz. Âdem (a.s.) ve Hz. İsa'nın (a.s.) yaratılış olarak benzetilmeleri bu noktada kilit bir niteliğe sahiptir. Bu bile tek başına Hz. Âdem'in (a.s.) annesiz ve babasız, topraktan yaratıldığını ispatlamaya kafidir.

İnsanların anne karnındaki yaratılış evrelerinin ilk insanın yaratılışıyla birlikte zikredilmesi, tüm insanlık türünün nasıl meydana geldiğini toplu bir şekilde sunma amacı gütmektedir.

Beşer ve insan ayırımı da temelsiz bir iddiadır. Zira ilk insanın yaratılışında hem insan hem de beşer ifadeleri geçmekte ve bunlar kendisine secde edilmesi emredilen Hz. Âdem (a.s.) için kullanılmaktadır.

Son olarak, insanların tek bir nefisten yaratılıp çoğaltıldığı ifade edilen ayetlerle **"Ey Âdemoğulları!"** ifadeleri tüm insanlığın Hz. Âdem (a.s.) ve eşinden var edildiğini şüpheye mahal bırakmayacak derecede ispatlamaya yeterlidir.

Teori düzeyinde olan ve bu teoriyi ortaya ilk atanların bile kendi teorilerine mutlak doğru olarak bakmadığı bir düzlemde **Müslüman düşünürlerin ezilmişlik hisleriyle ve Allah'ın mutlak doğru olan kelamına güvenmeden bu gibi zorlama ve bilgisizce tevillere gitmesi, gerçekten çok can sıkıcı bir hâl almıştır.**

Kur'an, dileyenin ona dilediği şeyleri söylettirebileceği bir kitap değildir. İndiği zaman, zemin ve muhatapları olan ve sözleri sarih ve beliğ olan bu kitabı en azından Müslümanların kendi fikri ve düşünce çıkarımlarına alet etmemeleri gerekir.

Kaynakça:

1) Yakıt, İ. Darwin'den Önce İslam Düşünürlerinde Evrimle İlgili Fikirler. Felsefe Arkivi. 1984; 24; 101-120.
2) Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr. Câmi'u'l-Beyân 'an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle; 1420/2000.
3) İslamoğlu M. https://www.youtube.com/watch?v=Iu-VhQdgmzY; Erişim Tarihi: 21.10.2018.
4) Kur'an'da İnsanın Yaratılışı ve Evrimi. Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 1998; 5; 1-16.
5) Ateş, S. Kur'an-ı Kerim'e Göre Evrim Teorisi. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 1978; 20; 127-146.
6) Zemahşerî, Ebu'l-Kāsım Mahmûd b. Ömer. el-Keşşâf 'an Hakāikı Gavâmidı't-Tenzîl ve 'Uyûni'l-Ekāvîli fî Vucûhi't-Te'vîl. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'Arabî; 1407.
7) İbn Âşûr, Tâhir b. Muhammed. et-Tahrîr ve't-Tenvîr. Tunus: ed-Dâru't-Tûnusiyye; 1984.
8) Öztürk, M. Kur'an ve Yaratılış. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Kur'an Araştırmaları Merkezi Yayınları; 2015.
9) Ateş, AE. Kur'an'da İnsanların Yaratılışı Meselesi. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2016; 30; 353-369.
10) Okuyan, M. https://www.youtube.com/watch?v=EejTp-HEyy_A. Erişim: 11. 07. 2015.
11) Câhız, Ebû Osmân Amr b. Bahr b. Mahbûb el-Kinânî. el-Hayevân. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye; 1424.
12) er-Resâil. thk. Abdüsselam Muhammed Harun. Kahire: Mektebetü'l-Hâncî; 1384/1964.

(Dr. Öğr. Üyesi Avnullah Enes ATEŞ, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi.)

Selam ve dua ile...
Sorularla İslamiyet

Yazar:
Sorularla İslamiyet

Kategori:
Evrim

Evrim konusunda en çok merak edilenler